

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΓΟΥΔΙ - ΙΛΙΣΟΣ ΕΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΜΠ

Γ. Πατρίκιος*, Δ. Πολυχρονόπουλος**, Β. Τροβά***

1. Στόχοι και πεδίο έρευνας

Το ερευνητικό πρόγραμμα ανατέθηκε από τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας (ΟΡΣΑ) στο Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ τον Νοέμβριο του 1997 και ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 1999.

Γενικό στόχο αποτέλεσε η διερεύνηση της δυνατότητας για τη δημιουργία ενός Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδί, που θα ενέτασσε τις υφιστάμενες στην περιοχή λειτουργίες σε ένα ευρύ, ενιαίο πάρκο πρασίνου, υψηλής οικολογικής ποιότητας, με περιορισμένες χρήσεις πολιτισμού, αθλητισμού και αναψυχής.

Ως πεδίο της έρευνας ορίστηκε κυρίως η περιοχή νοτιοανατολικά της λεωφόρου Μεσογείων μέχρι τις υπώρειες του Υμηττού, εκατέρωθεν της λεωφόρου Κατεχάκη, καθώς και διακεκομμένες ενότητες βορειοδυτικά της λεωφόρου Μεσογείων (στρατόπεδο Πλέσσα, Πεντάγωνο). Η συνολική έκταση της περιοχής ανέρχεται στα 4500 στρέμματα περίπου.

2. Αναγνώριση του χαρακτήρα της περιοχής

Στη διάρκεια της έρευνας έγινε αναγνώριση και λεπτομερής κατα-

γραφή των χαρακτηριστικών του χώρου. Ως σημαντικότερα στοιχεία που συγκροτούν το χαρακτήρα της περιοχής αναδείχθηκαν:

Η σχέση της με τον αστικό ιστό. Η ύπαρξη των στρατοπέδων και τα νοσοκομειακά συγκροτήματα της περιοχής, λόγω του χαρακτήρα τους, λειτούργησαν ανασχετικά στην επέκταση του αστικού ιστού. Σταδιακά η επέκταση του πολεοδομικού συγκροτήματος προς τα ανατολικά και τα βόρεια άλλαξε τη σχετική θέση της περιοχής, «μεταφέροντάς τη» σε κεντροβαρική θέση στον άξονα βορειών-νοτίων προαστίων, πολύ κοντά στο κέντρο της πόλης. Διαρκείς παραχωρήσεις τμημάτων των στρατιωτικών εκτάσεων οδήγησαν στην αλληλοδιείσδυση του «κενού» μέσα στο «πλήρες» της πόλης. Το γεγονός αυτό, στην προοπτική δημιουργίας του μητροπολιτικού πάρκου, δημιουργεί εξαιρετικά ενδιαφέρουσες σχέσεις μετάβασης ανάμεσα στον αστικό ιστό και τον πυρήνα του πάρκου.

Τα γεωμορφολογικά και οικολογικά χαρακτηριστικά της. Το δυναμικό χαρακτήρα του φυσικού στοιχείου στην περιοχή τον εκφράζουν κυρίως ο ορεινός όγκος του Υμηττού και οι κλάδοι των ρεμάτων που συγκροτούν το υδρογραφικό δίκτυο των πηγών του Ιλισού. Η περιοχή της έρευνας είναι στην ουσία η μόνη θέση όπου το βουνό εισχωρεί ομαλά στην πόλη με σταδιακή μετάβαση από τις μικρές στις μεγάλες

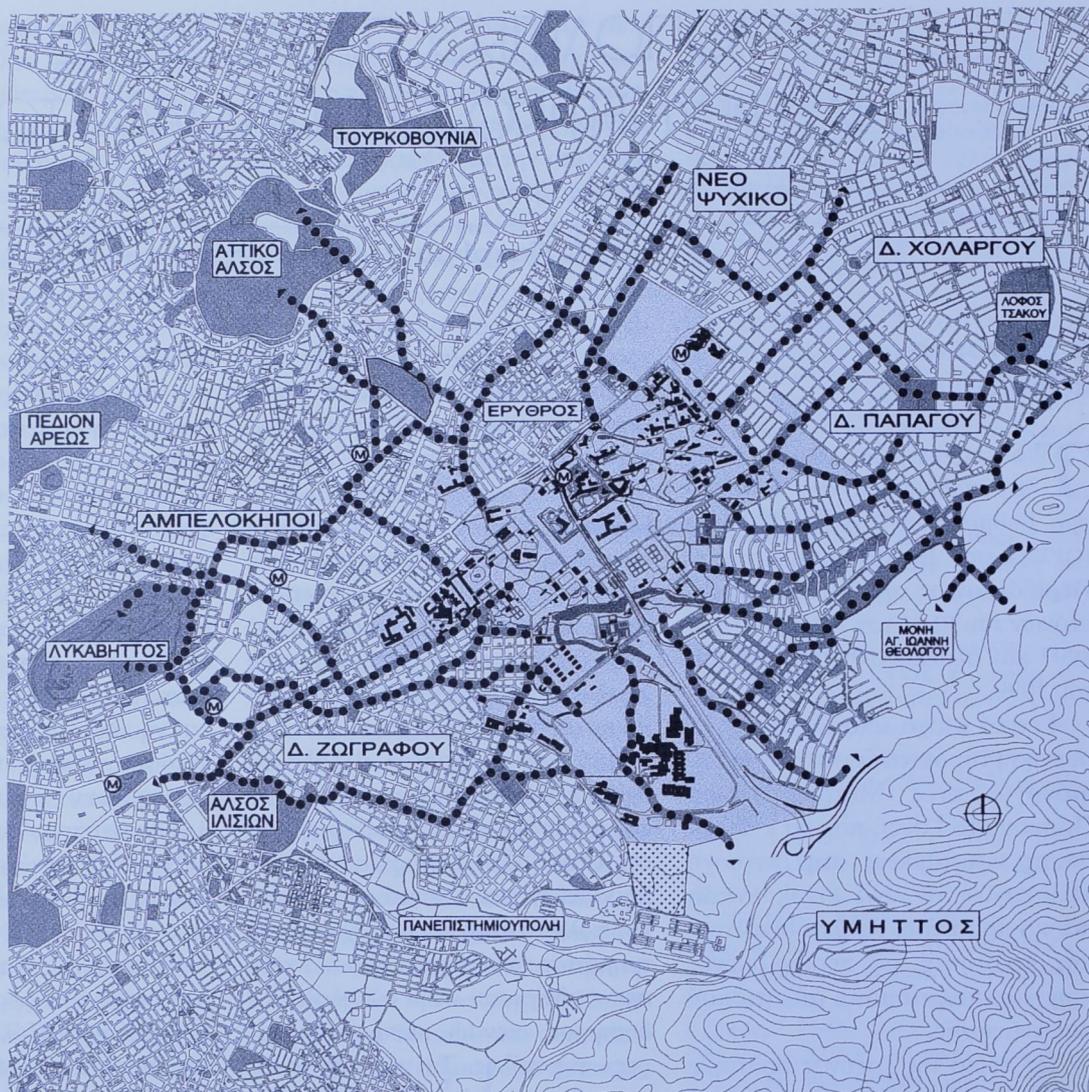
κλίσεις. Ο Ιλισός, με τους κλάδους του και την αυθόρμητη παραρειατική βλάστηση, λειτουργεί ως φυσική ροή πρασίνου και συνδέει τον αστικό ιστό με τον ορεινό όγκο και το φυσικό περιαστικό περιβάλλον. Στο εσωτερικό της περιοχής, το ψηλό και πυκνό κατά τόπους πράσινο, αποτέλεσμα και αυτό της ιστορικής διαδικασίας, εμπλέκεται με καλλωπιστικές διαμορφώσεις αλσουλίων και νησίδων. Αλλού, αδιαμόρφωτες εκτάσεις με αγρωστώδη και φρύγανα θυμίζουν περισσότερο ύπαιθρο ή γειτονίες της Αθήνας του '60. Και μαζί τους ελαιώνες, φιστικιές και μελίτσια, δύο βήματα από το κέντρο της πόλης.

Η ιστορικότητα του χώρου. Την ταυτότητα του χώρου σημαδεύει η «Στρατιωτική Πόλις Γουδί», που ιδρύθηκε στις αρχές του αιώνα και λειτούργησε έως τη δεκαετία του '80, αποτελώντας το μεγαλύτερο αυτοδύναμο στρατιωτικό συγκρότημα της χώρας. Η περιοχή αποτέλεσε θέατρο σημαντικών στιγμών της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Το κίνημα του «Στρατιωτικού Συνδέσμου» το 1909, η εκτέλεση των «έξι» υπαιτίων της Μικρασιατικής καταστροφής το 1922, η εκτέλεση το 1953 του Ν. Μπελογιάννη, η ενεργή εμπλοκή των εκεί

* Αρχιτέκτων, ΜΑ Περιφερειολόγος, Διδάσκων ΠΔ 407/80 ΔΠΘ.

** Αρχιτέκτων, Διδάσκων ΠΔ 407/80 ΔΠΘ.

*** Αρχιτέκτων, Επίκ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Χάρτης 1.

Ευρύτερη περιοχή, πορείες - συνδέσεις.

στρατιωτικών μονάδων στο πραξικόπημα του 1967 και στην καταστολή της φοιτητικής εξέγερσης του 1973 είναι τα πλέον σημαντικά γεγονότα στην ιστορία του χώρου.

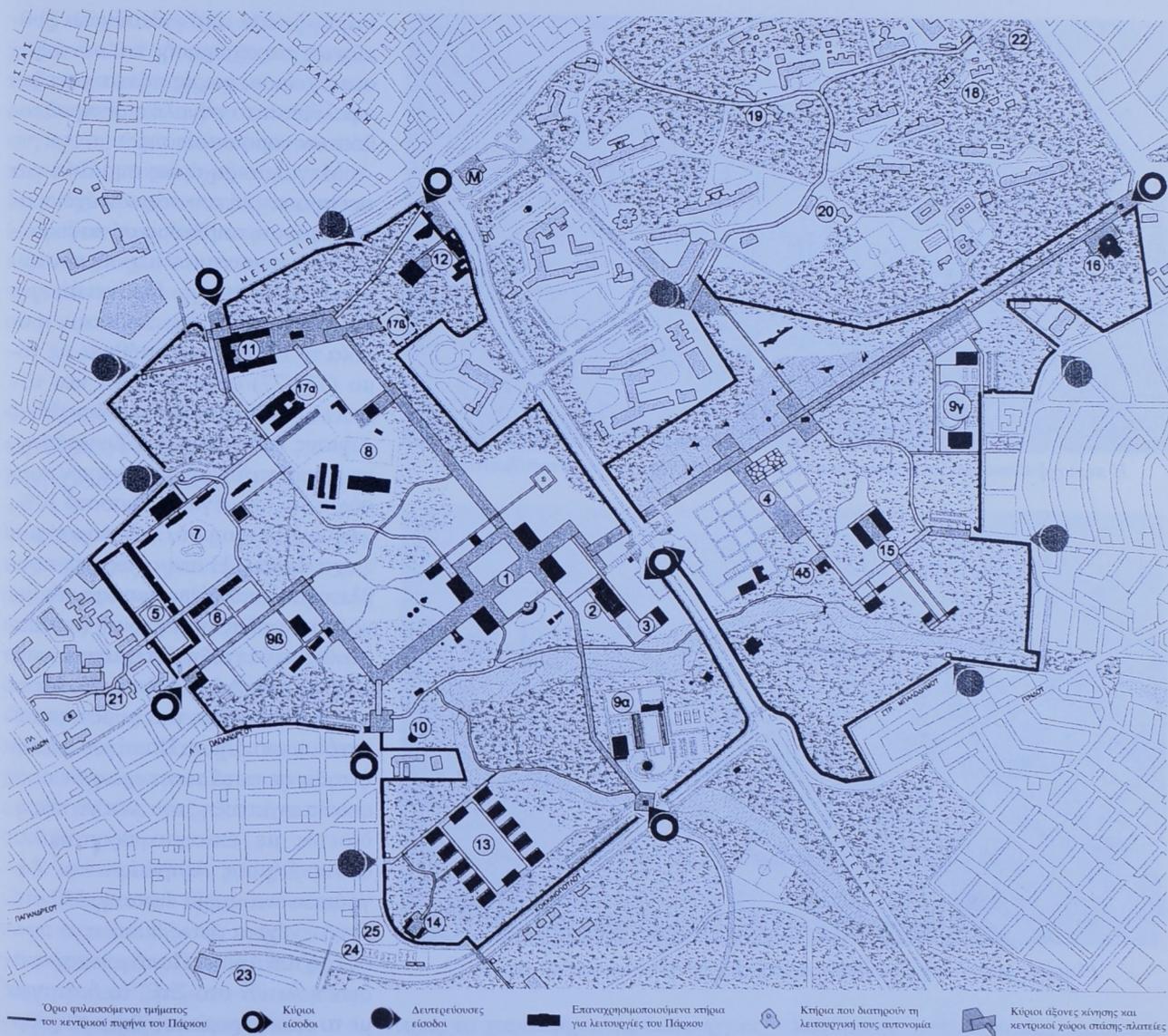
Σήμερα η μνήμη εποχών και γεγονότων διασώζεται στο χώρο μέσα από την παρουσία των κτισμάτων του, είτε αυτά αποτελούν ιστορικά σύνολα στρατιωτικής αρχιτεκτονικής των αρχών του αιώνα (Διοικητήρια, Σταβλόι Ιππικού, Στρατώνες), είτε δείγματα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής («Αρτοποιείο», «Ασειλίνη», «Υδατόπυργοι»), είτε μεμονωμένα αξιολογικά κτήρια (Σχολή

Χωροφυλακής 1918). Επίσης, ένα δυναμικό αξιολογών κτηρίων βρίσκεται στο εσωτερικό του νοσοκομείου νοσημάτων θώρακος («Σωτηρία»), που περιλαμβάνει από περίπερα «αποικιακής» αρχιτεκτονικής έως καθαρές εκφράσεις του Bauhaus, έργα σημαντικών αρχιτεκτόνων της εποχής.

3. Ζητήματα ιδιοκτησιακού - θεσμικού καθεστώτος

Στο σύνολο του χώρου που καθορίστηκε ως πεδίο έρευνας βρίσκονται

σήμερα δώδεκα (12) πολιτικά και στρατιωτικά νοσοκομεία και συναφή ιδρύματα, τέσσερα (4) Υπουργεία, οι εγκαταστάσεις της ΕΡΤ-NET, το κτήριο διοίκησης του «αυτόνομου οικοδομικού οργανισμού αξιωματικών» (ΑΟΟΑ), το συγκρότημα εγκαταστάσεων του ΕΜΠ (Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου), τέσσερα (4) συγκροτήματα αθλητικών εγκαταστάσεων, τρία (3) σχολικά συγκροτήματα και σημαντικός αριθμός ενεργών και ανενεργών στρατοπέδων. Οι «νόμιμες» εγκαταστάσεις και λειτουργίες απέκτησαν δικαιώματα νομής και/ή ιδιο-

ΧΡΗΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Α' ΦΑΣΗ, έτος-στόχος 2004:

- (1) Κέντρο για τις καλές τέχνες, (2) Μουσείο στρατιωτικής ιστορίας & τεχνολογίας,
- (3) Κέντρο ευαισθητοποίησης για τον Ιλισσό & τα ρέματα της Αττικής, (4) Εκπαιδευτικοί κήποι, (5) Μουσείο παιγνιδιού - παιδότοπος, (6) Εκθεσιακό κέντρο για το παιδί βιβλίο,
- (7) Κέντρο παιδικής υπασίας, (8) Σχολή υπασίας, (9) Αθλητικά πάρκα γειτονιάς,
- (10) Υφιστάμενο αναψυκτήριο «Ρυθμός»

Β' ΦΑΣΗ, έτος-στόχος 2010:

- (11) Εκθεσιακό - συνεδριακό κέντρο, (12) Μουσείο οπτικοακουσικών μέσων & σχολή κινηματογράφου, (13) Βιβλιοθήκη και εθνικό κέντρο αρχείων & εντύπων, (14) Κέντρο πολιτισμού Δήμου Ζωγράφου, (15) Κέντρο πολιτισμού Δήμου Πατάγου.

ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΥΡΗΝΑ:

- (16) Ιατρική Βιβλιοθήκη, (17) Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΕΛΕΓΧΟΥ:

- (18) Κέντρο πρόνοιας & κοινωνικής στήριξης, (19) Μουσείο Νοσ. «Σωτηρία»,
- (20) Κινηματοθέατρο Νοσ. «Σωτηρία», (21) Μουσείο παιδιατρικής Νοσ. «Παίδων»,
- (22) Αθλητικό πάρκο Δήμου Ζωγράφου

Χάρτης 2.

Σχέδιο γενικής διάταξης (master plan).

Η περιοχή «Γουδί» ως συνέχεια του φυσικού περιαστικού πρασίνου του Υμηττού.

Ελαιώνες και φυσική βλάστηση στην περιοχή του Νοσοκομείου «Σωτηρία».

Ένα από τα ρέματα που συγκροτούν τον Ιλισό και διασχίζει το μητροπολιτικό πάρκο.

κτησίας μέσα από ένα σύνολο ρυθμίσεων παραχώρησης και «ένταξης στο σχέδιο», χωρίς πάντα να εξασφαλίζεται το σύνολο των προϋποθέσεων νομομοποίησης.

Μεγαλύτερη όμως σημασία για την προοπτική του πάρκου έχει η αποσαφήνιση του θεσμικού καθεστώτος ενός σημαντικού μέρους του πυρήνα της έκτασης. Πρόκειται για μία έκταση 965 στρ. περίπου, η οποία το 1977 παραχωρήθηκε με νόμο (732/77) από το ΤΕΘΑ και τον ΑΟΟΑ «άνευ ανταλλάγματος» στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου, με σκοπό τη δημιουργία χώρων πρασίνου και, σε μέγιστο ποσοστό 10%, χώρων αθλητισμού, πολιτισμού και ψυχαγωγίας. Η παραχώρηση προβλεπόταν να γίνει τμηματικά, με χρόνο έναρξης την έγκριση της οικιστικής ανάπτυξης περιοχών του ΑΟΟΑ στον Δήμο Παπάγου. Μετά την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Παπάγου και την ένταξη σε αυτό των περιοχών οικιστικής ανάπτυξης του ΑΟΟΑ, παραδίδεται με επίσημο πρωτόκολλο στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου ένα τμήμα έκτασης 330 στρ. Στη συνέχεια όμως, μετά από προσφυγή του Δήμου Παπάγου και ομάδων πολιτών στο ΣτΕ, το διάταγμα με το οποίο τροποποιήθηκε το ρυμοτομικό σχέδιο κρίθηκε αντισυνταγματικό, καθώς οι περιοχές που εντάχθηκαν στο σχέδιο είχαν ήδη χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Γεωργίας ως δασικές. Επίσης, από το 1978, το διάταγμα για την οριοθέτηση ζωνών προστασίας του Υμηττού περιλαμβάνει εντός των ζωνών προστασίας το σύνολο σχεδόν της περιοχής έρευνας. Το γεγονός αυτό, που είχε ως συνέπεια την απαγόρευση οικοδόμησης στις εκτάσεις του ΑΟΟΑ, θεωρήθηκε από το ΤΕΘΑ ως η αφορμή για το πάγωμα έως σήμερα της παραχώρησης της υπόλοιπης έκτασης.

Η όλη διαδικασία εξέλιξης του χώρου, αλλά ιδιαίτερα το ζήτημα της παραχώρησης, αναδεικνύεται σε μνημείο έλλειψης ενιαίου και συγκροτημένου πολεοδομικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού, αποδεικνύει το συγκυριακό χαρακτήρα διαφόρων χωροθετήσεων και εντοπίζει το βαθμό ασυνεννοησίας συναρμόδιων υπουργείων και υπηρεσιών και την ύπαρξη «στεγανών».^[1]

4. Προϋποθέσεις για τη δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου

Η αναγνώριση του χαρακτήρα και των ειδικών χαρακτηριστικών του πεδίου έρευνας εδραίωσε την πεποίθηση ότι η δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου δεν είναι απλώς δυνατή αλλά σκόπιμη και εξαιρετικά επείγουσα, καθώς οι πιέσεις για το μετασχηματισμό του χώρου εντείνονται. Ως απαραίτητες προϋποθέσεις για την προοπτική αυτή θεωρήθηκαν:

– η θεσμοθέτηση του χώρου ως «Μητροπολιτικού Πάρκου» σύμφωνα με τις κατευθύνσεις ενός σχεδίου γενικής διάταξης (master plan), ανεξάρτητα από ζητήματα ιδιοκτησίας, νομής, θεσμικής ασάφειας κ.λπ.

– η ενιαία αντιμετώπιση του χώρου με εσωτερικές διαβαθμίσεις ως

1. Χαρακτηριστικές είναι άλλωστε οι δύο απαντήσεις σε επίκαιρες ερωτήσεις στην Βουλή επί του θέματος. Η μία, από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (5/11/97), θεωρεί το νόμο της παραχώρησης ανενεργό και επικαλείται το γεγονός ότι εντός της έκτασης λειτουργούν δύο στρατόπεδα των οποίων η μεταφορά εμποδίζεται από οικονομικούς λόγους, και άλλες αιτιάσεις, π.χ. ότι ο στρατός προχωρά από μόνος του στη δημιουργία ενός μικρού «Πάρκου Στρατού» κ.ά. Η δεύτερη, μερικώς μήνες αργότερα, από το ΥΠΕΧΩΔΕ (13/3/98), αναφέρει ότι η περιοχή θα πρέπει να οριοθετηθεί και να παραχωρηθεί στο σύνολό της, ώστε να σχεδιαστεί ο χώρος ως ενιαίο πάρκο, μέσα στο οποίο θα κυριαρχεί το πράσινο.

Κτήριο Διοικητηρίου στο εσωτερικό των ανενεργών στρατοπέδων.

Στρατιωτικό αεροποείο.

προς το χαρακτήρα, τις λειτουργίες και το βαθμό προσβασιμότητας των διαφορετικών χωρικών ενότητων, σε αντίθεση με μια λογική πολυδιάσπασης του σε αυτόνομες ενότητες:

– η δημιουργία ενιαίου φορέα για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και διαχείριση του Πάρκου, στη διοίκηση του οποίου θα συμμετέχουν εκπρόσωποι των συναρμόδιων Υπουργείων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

– η εξασφάλιση πόρων για το σύνολο των εργασιών αναδιαμόρφωσης του χώρου στη φάση δημιουργίας του, και η δυνατότητα μερικής ανταποδοτικότητας και οι-

νομικής αυτοδυναμίας κατά τη φάση λειτουργίας του Πάρκου.

5. Κατευθύνσεις προγραμματισμού

Με τις παραπάνω προϋποθέσεις η ερευνητική ομάδα προχώρησε στην επεξεργασία ενός Σχεδίου Γενικής Διάταξης (master plan). Οι βασικές αρχές προγραμματισμού που διέπουν το σχέδιο αυτό είναι:

α) *Η επιλογή για τη δημιουργία ενός Μητροπολιτικού Πάρκου με πολυδύναμο χαρακτήρα*: Κύρια επιδί-

ωξη είναι η δημιουργία ενός αστικού πάρκου υπερτοπικής σημασίας που, παράλληλα με το μητροπολιτικό του χαρακτήρα, να εξασφαλίζει την ομαλή ένταξη στο εσωτερικό του τόσο των πολιτών από τις γειτονικές περιοχές, όσο και άλλων ομάδων χρηστών που συνδέονται με λειτουργίες εγκατεστημένες στον άμεσο περίγυρό του (πανεπιστήμια, νοσοκομεία, διοίκηση). Οι δραστηριότητες που προτείνονται αναφέρονται σε τρεις κυρίως άξονες:

- την ανάδειξη του φυσικού τοπίου και της ιστορίας του χώρου

- την έμφαση στον πολιτισμό και ιδιαίτερα στην προβολή των ειδικαστικών τεχνών

- την εξασφάλιση χώρων αναψυχής και αθλητισμού επιπέδου γειτονιάς στην επαφή με τις όμορες αστικές περιοχές.

Παράλληλος στόχος είναι η ανάδειξη του παιδαγωγικού χαρακτήρα του Πάρκου, σε θέματα ποιότητας ζωής, συμπεριφορών και σχέσεων του πολίτη με την πόλη και το φυσικό περιβάλλον.

β) *Ο καθορισμός δύο διαβαθμισμένων ζωνών επιρροής του Πάρκου:* Η πρώτη ζώνη καθορίζεται ως ο «Κεντρικός Πυρήνας του Πάρκου» και καταλαμβάνει μία έκταση 1.400 στρ. περίπου. Στη ζώνη αυτή προτείνεται η εφαρμογή ολοκληρωμένου φυσικού σχεδιασμού του χώρου, με ένταξη ήπιων δραστηριοτήτων πολιτισμού και αναψυχής, καθώς και αθλητικών δραστηριοτήτων τοπικού επιπέδου, στο εσωτερικό εκτεταμένων ενοτήτων πρασίνου. Προτείνεται η αποκατάσταση και επανάχρηση των αξιόλογων διατηρητέων κτηρίων και η πλήρης απαγόρευση δόμησης νέων.

Στη δεύτερη ζώνη, «Ζώνη Ελέγχου του Πάρκου» και εντός εκτεταμένου χώρου πρασίνου, διατηρούνται και αναβαθμίζονται οι υφιστά-

μενες λειτουργίες υγείας, εκπαίδευσης-έρευνας, με περιορισμούς όμως στις δυνατότητες επέκτασής τους.

γ) *Η αναβάθμιση των οικολογικών ποιοτήτων του χώρου και της ευρύτερης περιοχής:* Κοινό στοιχείο της ταυτότητας και των δύο ζωνών είναι η δημιουργία ενός χώρου πρασίνου υψηλής οικολογικής ποιότητας, εναρμονισμένου με το αττικό τοπίο, που θα οργανώνει τις εντός και εκτός του Πάρκου λειτουργίες της πόλης, θα συνδέει τους αστικούς χώρους πρασίνου με το περιαστικό δάσος του Υμηττού και θα αναδεικνύει και θα προστατεύει την παραρεμάτια ζώνη του Ιλισού και την αττική χλωρίδα. Ταυτόχρονα, προτείνεται η διασύνδεση και ενοποίηση όλων των ελεύθερων χώρων και των χώρων πρασίνου της περιοχής με τους μεγάλης κλίμακας χώρους περιαστικού και αστικού πρασίνου εκτός του Πάρκου.

δ) *Η οργάνωση των προσβάσεων στο Πάρκο:* Κύριος στόχος είναι η δυνατότητα πρόσβασης στο Πάρκο με τρόπους φιλικούς στον πεζό, η χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς και η μείωση των μετακινήσεων με Ι.Χ. Η πρόσβαση των επισκεπτών από το ευρύτερο πολεοδομικό συγκρότημα οργανώνεται με αιχμή τους δύο σταθμούς του Μετρό («Κατεχάκη» και «Εθνική Άμυνα»).

ε) *Ο χρονικός προγραμματισμός σταδιακής υλοποίησης του Πάρκου:* Η συνολική παρέμβαση για τη δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου Γουδί - Ιλισού οργανώνεται σε δύο φάσεις. Η πρώτη έχει χρονικό ορίζοντα το έτος 2004 και περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος των προτεινομένων παρεμβάσεων, πλην εκείνων που χωροθετούνται στα ενεργά στρατόπεδα (Πλέσσα και Ζορμπά και τμήμα του Φακίνου) και τις εγκαταστάσεις της ΕΡΤ. Συμπίπτει με την ολοκλήρωση των

έργων για το μοντέρνο πένταθλο, εν όψει της Ολυμπιάδας του 2004. Η δεύτερη έχει χρονικό ορίζοντα το έτος 2010 και εντάσσει στον πυρήνα του Πάρκου και τα μέχρι το 2004 εξαιρούμενα τμήματα.

6. Κατευθύνσεις φυσικού σχεδιασμού

Το Σχέδιο Γενικής Διάταξης που εκπονήθηκε από την ερευνητική ομάδα δεν σταματά στο επίπεδο του προγραμματισμού, αλλά προχωρά στο σχεδιασμό της βασικής δομής του Πάρκου και στη διατύπωση κατευθύνσεων φυσικού σχεδιασμού, ώστε να αποτυπωθούν στο χώρο με σαφήνεια και ακρίβεια οι αρχές προγραμματισμού που καθορίζουν το χαρακτήρα του.

Η δομή του Πάρκου οργανώνεται από δύο κύριους διασταυρούμενους άξονες, που έχουν χαρακτήρα δημοσίων περιπάτων, με ταυτόχρονη παρουσία σημασμένου ποδηλατόδρομου, χώρων παιγνιδιού, καθιστικών, καθώς και διαμορφώσεων για υπαίθριες εκθέσεις γλυπτικής κ.ά. Γύρω τους χωροθετούνται οι δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής στα προτεινόμενα προς διατήρηση ιστορικά κτήρια. Ο ένας από τους κύριους άξονες διασχίζει τη λεωφόρο Κατεχάκη με ευρύ υπόγειο πέρασμα και ήπια διαμόρφωση των πρανών της εκσκαφής, ώστε η βύθιση να είναι ομαλή και να αποτελεί συνέχεια του φυσικού τοπίου. Σε συνάρτηση με τους δύο κύριους άξονες αρθρώνεται ένα σύνολο δευτερευουσών διαδρομών. Ένας τρίτος άξονας, οικολογικού χαρακτήρα, κινείται κατά μήκος του κύριου κλάδου του Ιλισού και αποτελεί περίπατο στο φυσικό τοπίο οδηγώντας από τον κεντρικό πυρήνα του Πάρκου έως τις πηγές

του ρέματος στην περιοχή του Αγ. Ιωάννη Θεολόγου στον Υμηττό.

7. Τάσεις-προοπτικές μετεξέλιξης του χώρου

Όπως αναφέρθηκε, η έρευνα ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 1999. Η οριστική παραλαβή του από τη σχετική επιτροπή του ΟΡΣΑ έγινε τον Οκτώβριο του 2001. Το μακρύ χρονικό διάστημα που μεσολάβησε δείχνει τουλάχιστον την έλλειψη των απαραίτητων ανακλαστικών των συναρμόδιων φορέων και δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την πολιτική βούληση για την προώθηση του όλου σχεδίου δημιουργίας του Μητροπολιτικού Πάρκου. Αυτό, με δεδομένο ότι καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας υπήρξε ο μέγιστος δυνατός βαθμός συνεργασίας ανάμεσα στην επιτροπή παρακολούθησης (ΟΡΣΑ, Τοπική Αυτοδιοίκηση, ΓΕΣ) και την ερευνητική ομάδα, ενώ το τελικό αποτέλεσμα έτυχε «μετ' ελαίνων» της γενικής αποδοχής της επιτροπής.

Στο μεταξύ σχέδια «αξιοποίησης» τμημάτων του χώρου προωθούνται συνεχώς, ανεξάρτητα από το βαθμό συμβατότητάς τους με το συνολικό προγραμματισμό και σχεδιασμό. Οι σημαντικότερες χωροθετήσεις σχετίζονται με την προοπτική να χρησιμοποιηθούν τμήματα του χώρου για την εγκατάσταση χρήσεων σχετικών με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.^[2] Η εξέλιξη αυτή δεν είναι αυτονόητα αρνητική, καθώς το «άνοιγμα» του χώρου στο κοινό ενδέχεται να εμπεδώσει την προοπτική δημιουργίας του Πάρκου.

Η χρησιμοποίηση πάντως της «ευκαιρίας» των Ολυμπιακών Αγώνων

στο πλαίσιο μιας συγκροτημένης πολιτικής για την προώθηση του Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδί θα ήταν αναμενόμενο να περιλαμβάνει τα παρακάτω βήματα:

- θεσμοθέτηση του Μητροπολιτικού Πάρκου και του φορέα διοίκησης του με τον οργανισμό «Αθήνα 2004», έως το πέρας των αγώνων·

- ένταξη των ολυμπιακών εγκαταστάσεων σε μία προοπτική σταδιακής υλοποίησης του σχεδιασμού του Πάρκου·

- ενσωμάτωση σημαντικού αριθμού από τα έργα που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία του Πάρκου στις εργασίες λειτουργικής διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου των ολυμπιακών εγκαταστάσεων·

- πρόβλεψη για την αποκατάσταση του χώρου μετά το πέρας των αγώνων σύμφωνα με το γενικότερο σχεδιασμό του Πάρκου.

Αντ' αυτού, οι μελέτες για τα ολυμπιακά έργα στο Γουδί προχωρούν ανεξάρτητα από την προοπτική του Πάρκου. Έτσι, είναι εξαιρετικά πιθανό να οδηγήσουν στην καταστροφή υφιστάμενων κτισμάτων σημαντικής ιστορικής αξίας, ενώ ως προς την «αποκατάσταση του χώρου» την επόμενη μέρα των αγώνων, σύμφωνα με πληροφορίες, προς το παρόν δεν έχει δοθεί στους μελετητές καμία κατεύθυνση.

Παράλληλα, άλλες χωροθετήσεις προχωρούν ή επικρέμονται, σε αντίθεση με το πνεύμα και τα πορίσματα της έρευνας.^[3] Επίσης, ο χρονικός προγραμματισμός του έργου έχει εκ των πραγμάτων ανατραπεί και η υλοποίησή του παραπέμπεται για μετά το «έτος σταθμό» 2004, ανάλογα βέβαια με τις συγκυρίες εκείνης της εποχής.

Ο Δήμος Αθηναίων, που θα μπορούσε να αποτελέσει ένα δυναμικό

παράγοντα στο όλο ζήτημα, δεν κατόρθωσε ακόμη να πάρει την οποιαδήποτε απόφαση, παρά τις επανειλημμένες φορές που το θέμα έχει φτάσει στο δημοτικό συμβούλιο. Οι ομόφωνες αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων των Δήμων Παπάγου και Ζωγράφου για τη δημιουργία του Πάρκου δεν εισακούονται. Απομένουν έτσι ορισμένες τοπικές και ευρύτερες κινήσεις πολιτών που κρατούν το ζήτημα ανοικτό και οι οποίες αποτρέπουν προς το παρόν κάποιες από τις πιέσεις και επιμένουν να ζητούν τη θεσμοθέτηση του Μητροπολιτικού Πάρκου.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ερευνητική ομάδα είχε διεπιστημονική σύνθεση και περιλάμβανε διδάσκοντες, ερευνητές και υποψήφιους διδάκτορες του ΕΜΠ, με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή Γιάννη Πολύζο, καθώς και ειδικούς εξωτερικούς συμβούλους και ερευνητές. Ειδικότερα, συμμετείχαν: *αρχιτέκτονες μηχανικοί και πολεοδόμοι*: Ε. Καραβίτη, Ν. Κρεμμύδας, Μ. Μαντουβάλου, Ν. Μπελαβίλας, Γ. Πατρίκιος, Γ. Πολύζος, Δ. Πολυχρονόπουλος, Β. Τροβά· *πολιτικοί μηχανικοί και συγκοινωνιολόγοι*: Θ. Βλαστός, Μ. Κаланτζοπούλου· *τοπογράφοι μηχανικοί*: Δ. Μπαλοδήμος, Τ. Μπίθας, Δ. Σταθός· *μηχανολόγοι-ηλεκτρολόγοι*: Δ. Κουρεμένος, Γ. Παπαδόπουλος, Ν. Δημητρακόπουλος· *περιβαλλοντολόγοι*: Κ. Χατζημπίρος, Ν. Μήτσου· *αρχιτέκτων τοπίου*: Μ. Γουναράκη· *οικονομολόγοι*: ΜΕΘΟΔΟΙ Α.Ε., Νίκος Γουναράκης, Βαγγέλης Κοτσώνης· *μεταλλειολόγος*: Α. Φραγκίσκος· *νομικοί*: Γ. Παπαδημητρίου, Μ. Φλώρου· *ιστορικός*: Α. Παπαστεφανάκη· *Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών*: Γ. Κаланτζοπούλος, Α. Παυλοπούλου· *φωτοερμηνεία και παραγωγή τοπογραφικών υποβάθρων*: Γ. Μακαρίτης (ΟΚΧΕ)· *γραμματειακή-σχεδιαστική υποστήριξη*: Β. Κωστοπούλου, Ι. Βρυχέα-Χαϊδοπούλου, Φ. Ραιτοπούλου.

2. Τρία τουλάχιστον αθλήματα, τμήμα του Χωριού Τύπου, χώροι στάθμευσης κ.λπ.